

- Älvdals härad ([Dalby #1](#)), ([Dalby #2 Sundhult -1880](#)), ([Db #3 Norra Ögården \[i Tallknölen\] -1874](#)), ([Db #4](#)), ([Db #5 Hjällstad](#)), ([Db #6 Branäs -1878](#)), ([Db #7 Likenäs -1872](#)), ([Db #8 Långav -1873](#)), ([Db #9 Sundhult -1870](#)), ([Db #10](#)), ([Db #11 Möre -1854](#)), ([Db #12 Brattmon -1899](#)), ([Norra Finnskoga #1 Båtstad -1904](#)), ([NF #2 Kärrbackstrand -1884](#)), ([NF #3 Höljes -1907](#)), ([NF #4 Båtstad -1920](#)), ([NF #5 -1877](#)), ([NF #6 Kärrbackstrand -1910](#)), ([NF #7 Båtstadberget -1916](#)), ([NF #9 Gomberget & Kärrbacksstrand -1885, -1888, -1890](#)), ([NF #10 Storberget -1906](#)), ([NF #11 Kärrbackstrand -1922](#)), ([Ekshärad #1 -1898](#)), ([Eh #2](#)), ([Eh #3 -1883](#)), ([Sunnemo #1 -1865](#)), ([Sm #2 \[längre söderut\] -1863](#)), ([Södra Finnskoga #1 Skråckarberget](#)), ([SF #2 Röjden](#)), ([SF #3 Avensåsen](#)), ([SF #4 Rikenberg](#)), ([SF #5 Järpliden -1914](#)), ([SF #6 Röjden](#)), ([SF #7 Kindsjön](#)), ([SF #8 Bjurberget](#)), ([SF #9 Medskogen](#)), ([SF #10 Medskogen](#)), ([SF #11](#)), ([SF #12](#)), ([SF #13 Mackartjärn](#)), ([SF #14 Mackartjärn](#))

- Fryksdals härad ([Östmark #1](#)), ([Östmark #2](#)), ([Fryksände #1](#)), ([Fryksände #2](#)), ([Fryksände #3](#)), ([Sunne #1](#)), ([Sunne #2](#)), ([Färnebo härad \(Kroppa #1\)](#)), ([Kroppa #2](#)), ([Kroppa #3](#)), ([Färnebo -1897](#))
- Karlstads härad ([Grava -1882](#)), ([Hammarö -1890](#))
- Kils härad ([Övre Ullerud #Nyckelmyra -1879](#)), ([Munkfors](#))
- Gillbergs härad ([Värmskog -1880](#)), ([Långserud -1931](#))
- Grums härad ([Nor -1876](#))
- Jösse härad ([Köla #1](#)), ([Köla #2](#)), ([Gunnarskog -1865](#)), ([Brunskog -1879](#))
- Karlskoga bergslags härad ([Karlskoga -1916](#))
- Nordmarks härad ([Östervallskog -1901](#)), ([Töcksmark -1905](#)), ([Sillerud](#)), ([Järnskog #1](#)), ([Järnskog #2](#)), ([Järnskog #3](#))
- Näs härad ([Botilsäter](#))
- Visnums härad ([Visnums-Kil -1876](#))
- Väse härad ([Väse](#))
- Ölme Härad ([Ölme -1864](#))

<https://www.docdroid.net/PVVF8xv/vrmlandskarta-inspelningar-pdf>

uppdaterar regelbundet
2020-04-03

Urklipp från några av inspelningarna ISOF gjorde från 40- till 80-talet. NF#1, #3-4, #6-8, #10-13 från 1997-99 av [Erik Tellander](#) och Kulturkoppra.

Dalby #5 av Eric Persson från Lakene. Dalby #6 av [Tore Amundsson](#) från Amnerud.

Fryksände #3 är antagligen från mellan 2006-2008. Inspelelingarna från Södra Finnskoga gjordes 1974 av ISOF med [Sigurd Bograng](#) som intervjuare.

Andra klipp på **dialekter** eller mest bara accenter

1. Fryksdalen: Fryksände? (Torsby?)
<https://www.youtube.com/watch?v=qfd0xRVfJUC>
2. Fryksdalen: Fryksände (Fensbol)
<https://www.youtube.com/watch?v=xAQRNEsHKoc>
3. Fryksdalen: Lysvik
http://www4.sprakochfolkminnen.se/Folkminnen/Svenska_sagor_filmer/dialekter/Bd%203763%20Lysvik%20VRML.MP3
4. Norra Finnskoga
<http://www.nordvarmland.com/istid/media/sounddb/lthpe001.mp3>
5. Norra Finnskoga (Långflon)
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=4317660>
6. Norra Finnskoga (Bastuknappen)
<http://www.nordvarmland.com/istid/media/sounddb/ltsad001.mp3>
7. Norra Finnskoga (Båtstadberg)
<https://clyp.it/1sa0dshh?token=b7594d97608d4d3f098dd39ef3ecc001>
8. Norra Finnskoga (Kärrbackstrand)
<https://clyp.it/fh5hwzlw?token=c926bd19eaf951b1d3563f01753ee321,,>
9. Norra Finnskoga (Kärrbackstrand)
<http://www.nordvarmland.com/istid/media/sounddb/ltika003.mp3>
10. Nordmark: Töcksfors
<https://youtu.be/gglEa-7TJXU>
11. Nordmark: Skillingmark
<https://youtu.be/dV0xJxgQE0>
12. Nordmark: Skillingmark
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3369&artikel=2756737>
13. Nordmark: Järnskog (Norra Lien)
https://youtu.be/szl1AVm_k6I
14. Älvdalen: Norra Råda (Hagfors)
<https://www.youtube.com/watch?v=XNNUAiWCT4>
15. Älvdalen: Norra Råda (Hagfors) [8:00]
<https://www.streamly.com/R/6hnA9j18YhV?url=https://www.dplay.se/videos/100-hojdare/100-hojdare-405&uref=/title/dplay-se/100-hojdare/100-hojdare-saesong-4-de-e-la-goett-pa-vaestkusten>
16. Älvdalen: Norra Råda (Hagfors)
<https://youtu.be/3qzXV1aoC80>
17. Färnebo: Rämnen (Lesjöfors)
<https://youtu.be/oaGXteqRTO>

Karta 12. Best. plur. av maskulina substantiv: vägarna, hästarna, stolparna

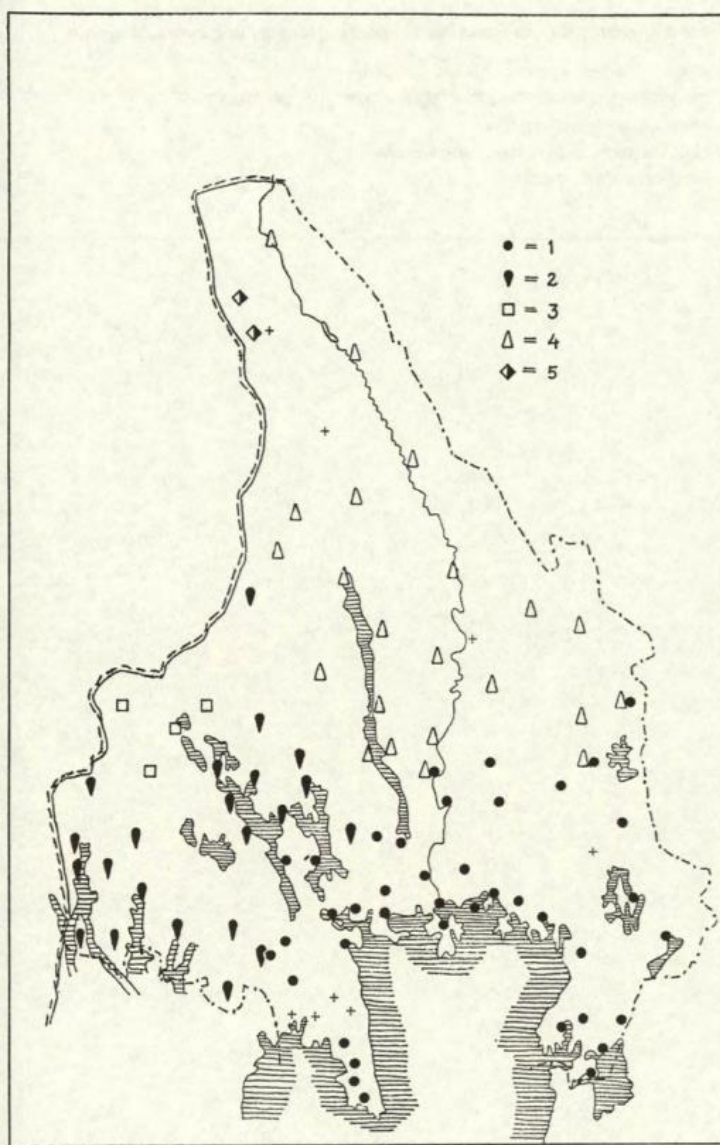
1. vägera, hästera, stolpera
2. vägene, hästane, stolpane m. fl.
3. vägene, hästene, stolpene
4. vägå:n ~ vägånn ~ vägan osv.
hästä:n ~ hästänn ~ hästan osv.
stolpå:n ~ stolpänn ~ stolpan osv.
5. väga, hästa, stolpa

1. http://www4.sprakochfolkminnen.se/Folkminnen/Svenska_sagor_filer/dialekter/
2. <http://www5.sprakochfolkminnen.se/ljudfiler/dialekter/>
3. <http://www.nordvarmland.com/istid/sounddb.php>
4. <http://dalby.ordbok.gratis/>
5. <http://xn--vrmlndsk-0zad.ordbok.gratis/>
6. <https://www.isof.se/om-oss/kartor/dialektkartan.html#/places>
7. <http://xn--hagfrs-zxa.se/>

1. https://www.isof.se/download/18.5850f85e15732ead0b32a6/1529495100624/Svenska%20landsm%C3%A5l%20och%20Svenskt%20folkliiv_1878.pdf
Dalbymålets ljud- och böjningslära
2. https://www.isof.se/download/18.5850f85e15732ead0b332a/1529494860455/Svenska%20landsm%C3%A5l%20och%20Svenskt%20folkliiv_1907_h2.pdf
Bergslagsmålet formlära
3. <http://www.geocities.ws/Athens/Olympus/8823/kgamal.htm>

Ett försök till beskrivning av Karlskogamål

4. <https://www.isof.se/download/18.425b40b31578e6749441145/1529494366490/Spr%C3%A5k%20och%20kulturgr%C3%A4nser%20i%20V%C3%A4rmland.pdf>
Värmlands språk- och kulturgränser [kartorna] s.104 om folkstocken
5. https://www.isof.se/download/18.5850f85e15732ead0b3396/1529495042223/Svenska%20landsm%C3%A5l%20och%20Svenskt%20folkliiv_1927_h1.pdf
Värmlands svenska dialekter
6. <https://start.varmlandsrotter.se/wp-content/uploads/Inspelade-i-V%C3%A4rmland-1946-1963.pdf>
Inspelade i Värmland 1946-1963
7. <https://books.google.se/books?id=oT47AAAAAAAJ&lpg=PA50&dq=fjolefylke&hl=sv&pg=PT1#v=onepage&q&f=false>
Beskrifning öfver Wermland

Värsta Språket & Svenska Dialektmysterier

1. <https://youtu.be/MXkZxb6VipE>
2. <https://streamable.com/hbjcw> (3:50/0:50)

Musik:

- [Fryksdals Härad: Östmark](#)
- [Jösse Härad: Eda](#)
- [Älvdals Härad: Dalby](#)
- [Älvdals Härad: Hagfors](#)

Karta 13. Best. plur. av feminina substantiv: sängarna, gatorna, stugorna

1. *sängera, gatera ~ gatera, stovera ~ stogera*
2. *sängane ~ sänga:ne ~ sängå:ne, gatane osv., stögane osv.*
3. *sängene, gat(e)ne, stög(e)ne*
4. *sängå:n osv., gatå:n osv., stögå:n osv.*
5. *sängun, gatun, stugun*

Dalby socken

maskulinum – femininum – neutrum – pluralis
lång – lång – långt – långa
lang(en) – lang(a) – langt – la'ng

vad
hõt

jag – mig – min
je (jä) – mäj (mä) – min

min – min – mitt – mina
minn – mi – mett – mi'nn (minn)

var
hôr

du – dig – din
du – däj (dä) – din

din – din – ditt – dina
dinn – di – dett – di'nn (dinn)

huruledes
hõss

vi – oss – vår
ve – ùss (ess/s) – vänn

vår – vår – vårt – våra
vänn – vår – vårtt – vå'nn (vänn)

ni – er – er
ne (nä) – ne (nä) – ne'r

er – er – ert – era
ne'r

bättre
bätter

de – dem – deras
di – dûm – ders

deras
ders

sämre
sämrrä

han – honom – hans
hann (an/en/n) – hõnnûm (en/n) – hass

fulare – fulast
fulä – fulest

det – det – dess
dä – dä (di) – ---

ingen – ingen – inget – inga
 injen –inja – injan/intnä/icknä – injer [ell. ingen etc.]

 annan – annan – annat – andra
 a'nn – anna – a'nn – anner

 denna/denne – denna – detta – dessa
 denne – denne – dette – desse

slik – slik – slikt – slika
 slittjen/slik – slittja/slik – sliickt – slittjer/slik [ell. slicken etc.]

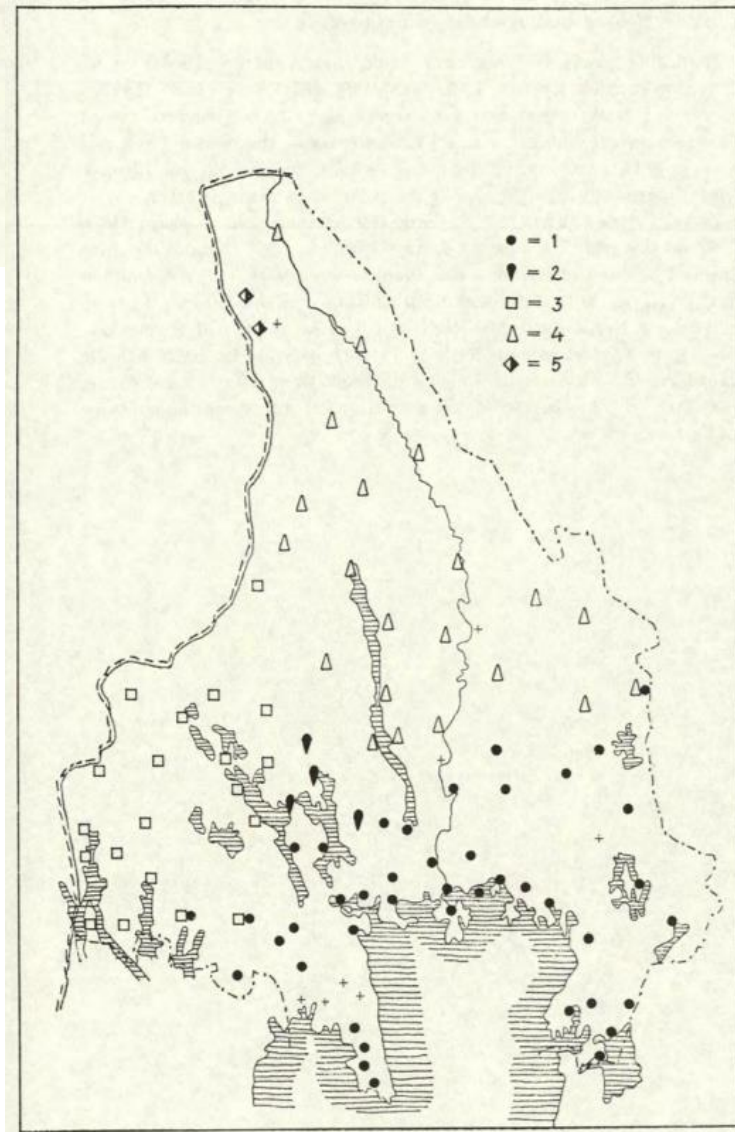
 mycken – mycken – mycket – myckna
 myttjy/myttji/mycky/mycki/my'ck/myjyy/my'

 den där – den där – det där – de där
 denna – denna – detta – dessa

någon – någon – något – några
 nô'n – nôa – nô' – nô'r

 dylik – dylik – dylikt – dylika
 tōcken – tōcka – tō'ckt – tōcker

 vilken – vilken – vilket – vilka
 (h)ōcken – (h)ōcka – (h)ōcket – (h)ōcker

Karta 11. Ändelseförsvagning och apokope i 3-staviga substantiv: garvare, tiggare

1. garv(e)re, tigg(e)re
2. garvare, tiggare
3. garver, tigger
4. garvår ~ garvar; tiggår ~ tigger
5. garvä, tiggä

Substantiv

Dalby:

- 1a. ditji – ditjä – ditji – ditjia [ell. diki/di'k]
- 1b. märtti – märttä – märtti – märtta [ell. märttji/märki/mä'rk]
- 1c. bä'lt – bältä – bä'lt – bälta
- 1d. knge – kngeä – knge – kngea [ell. kne]
- 1e. kôn – kôn(ä) – kôn – kôna [ell. kôrn]
- 1f. ---- – fûlk ---- – fûrtti
- 2a. svämn ---- – svä'mn ----
- 2b. mann – männrä – ma'nn – männra'n
- 2c. bäck – bättjä – bättjen – bättja'n
- 2d. haa'r – haarä – haarn – haara'n
- 2e. sôn – sônjä – só'n – sônja'n
- 2f. dommä – dommerä – dommän – dommera'n
- 3a. bok – bäckrä – boka – bäckra'n
- 3b. tjörti – tjörtä – tjörta – tjörta'n [ell. tjörttji/tjörtji/tjörtti/tjör'rk]
- 3c. gaa't – gaata – gaata – gaata'n

Rikssvenska (Standard Swedish)

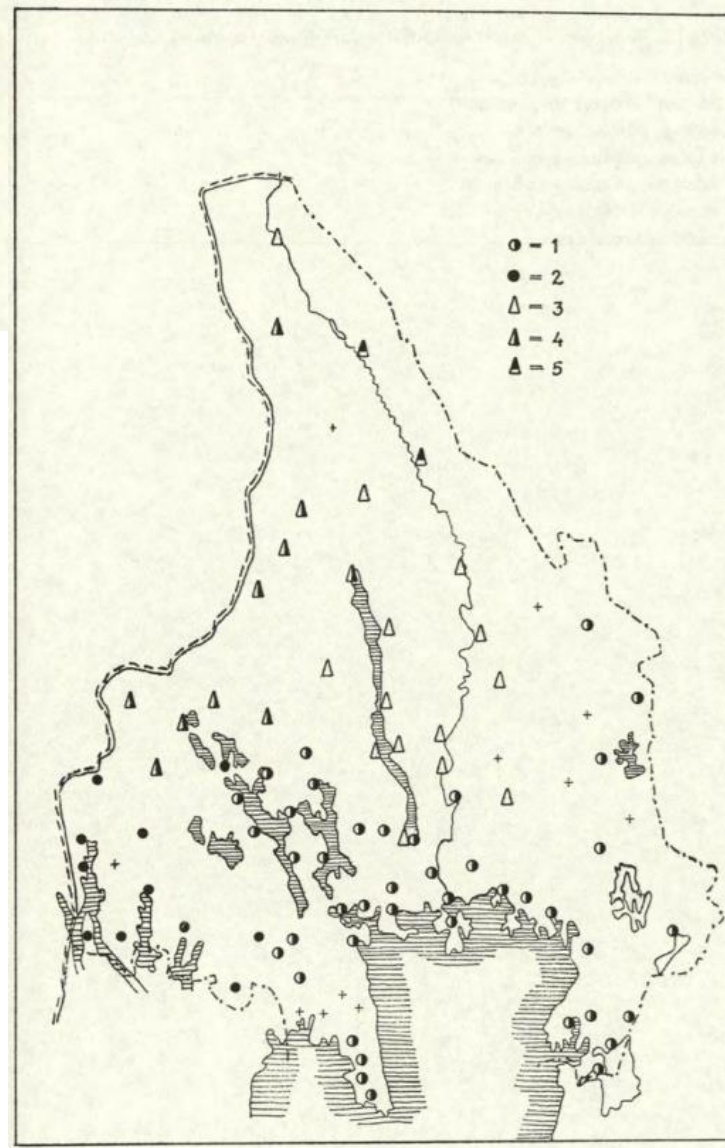
- 1a. dike – diken – diket – dikena
- 1b. märke – märken – märken – märkena
- 1c. bälte – bälten – bältet – bältena
- 1d. knä – knän – knät – knäna
- 1e. korn – korn – kornet – kornen
- 1f. folk – folk – folket – folken
- 2a. sömn ---- – sömnen ----
- 2b. man – män – mannen – männen
- 2c. bäck – bäckar – bäcken – bäckarna
- 2d. hare – harar – hararna – hararna
- 2e. son – söner – sonen – sönerna
- 2f. domare – domare – domaren – domarna
- 3a. bok – böcker – boken – böckerna
- 3b. kyrka – kyrkor – kyrkan – kyrkorna
- 3c. gata – gator – gatan – gatorna

fornnordiska

- 1a. diki, 1b. mæрки, 1c. bælti, 1d. kné, 1e. korn, 1f. folk
- 2a. swefn, 2b. maðr, 2c. bækkR, 2d. hari, 2e. sunR, 2f. dómari
- 3a. bók, 3b. kirkia, 3c. gata

fornsvenska

- 1a. dike, 1b. mærike, 1c. bælte, 1d. knæ, 1e. korn, 1f. folk
- 2a. söfn, 2b. madher, 2c. bækker, 2d. hari, 2e. sun, 2f. dómari
- 3a. bók, 3b. kirkia, 3c. gata

indefinite singular – indefinite plural – definite singular – definite plural

1 = neutrum

2 = maskulinum

3 = femininum

1a. ditch, 1b. mark, 1c. belt, 1d. knee, 1e. corn, 1f. folk (people)

2a. sleep, 2b. man, 2c. brook, 2d. slope, 2e. custom, 2f. judge

3a. book, 3b. church, 3c. street

Karta 10. Apokope av 2-staviga substantiv och verb: hare, timme; fara, binda

1. Icke apokoperade former: hare, timme; fare ~ färe, binne
2. Apokoperade former: hår ~ här, timm; får ~ jär ~ jår, binn.
3. Avvikande, icke apokoperade former inom apokopeområdet: hära, timme; föra, binne.

Verb

Dalby

1. te vä'r, 2. vär, 3. e, 4. va, 5. ha vû'r, 7. vo'r, 9. vän(es)
2. te bLi, 2. bLi, 3. bLir, 4. vartt, 5. ha vû'rtt, 7. vo'rtt
3. te bi't, 2. bit, 3. bit, 4. bet, 5. ha be't, 8. betn
4. te sô'v, 2. sôv, 3. sôv, 4. sûv, 5. ha sû'v, 9. sôven(es)
5. te ka'mm, 2. kamm, 3. kamm, 4. kamm, 5. ha ka'mm, 8. kammen [ell. ko'mm/kå'mm]
6. te sjo'ck, 2. sjock, 3. sjock, 4. sack, 5. ha sû'ck, 8. sûcken
7. te ha'll, 2. höllt, 3. hall, 4. hell, 5. ha he'll, 8. helln
8. te dräg, 2. dräg, 3. dräg, 4. drogg, 5. ha dre'j, 8. drejen, 9. drägen(es) [ell. dra]
9. te sku't, 2. skjut, 3. skjut, 4. sköt, 5. ha skö't, 8. skötn
10. te hänji, 2. hänji, 3. hänjä, 4. hä'ngn, 5. ha hängt, 8. hängn [ell. hä'ng]
11. te byjij, 2. byjij, 3. byjjä, 4. by'ggd, 5. ha byckt, 8. byggd [ell. byggy/by'gg]
12. te tyttj, 2. tyttj, 3. tyttjä, 4. ty'ckt, 5. ha tyckt, 8. tyckt [ell. tyjij/ty'/tycky/ty'ck]
13. te le'v, 2. lev, 3. lev, 4. le'vvd, 5. ha lefft
14. te ve't, 2. vet, 3. vet, 4. ve'sst, 5. ha vesst
15. te ku'nn, 3. kann, 4. ku'nn, 5. ha ku'nn
16. te ka'st, 2. ka'st, 3. kastä, 4. ka'st, 5. ha ka'st, 8. kastn

Rikssvenska (Standard Swedish)

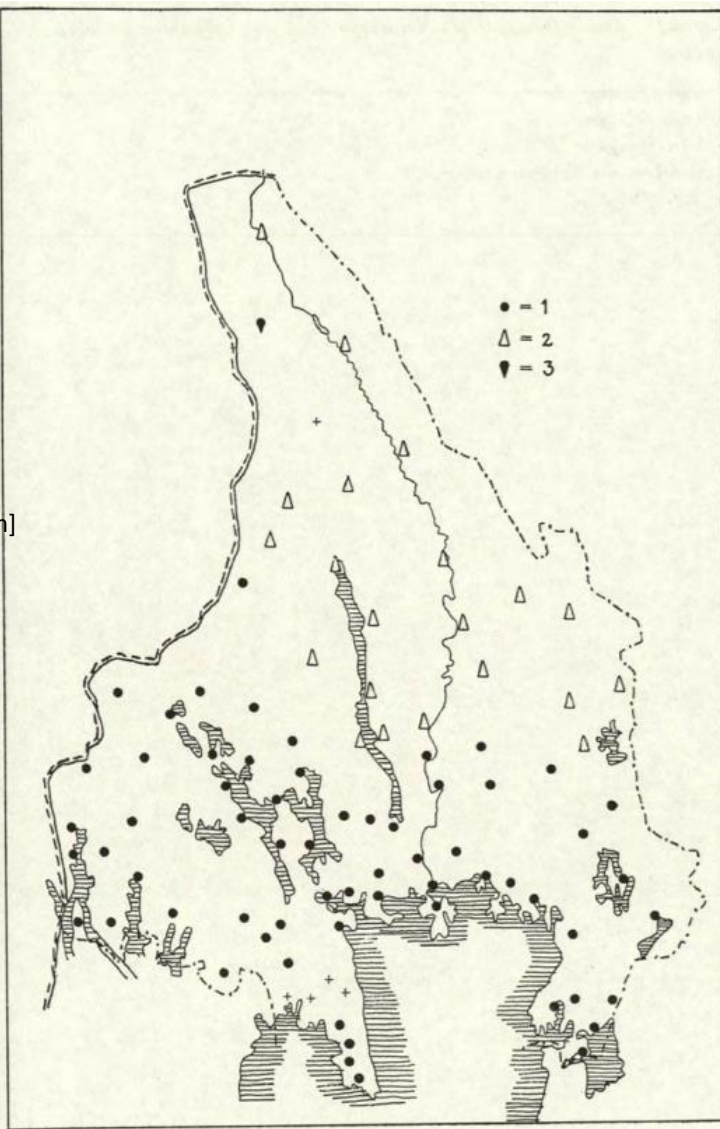
1. att vara, 2. var, 3. är, 4. var, 5. har varit, 6. vare, 7. vore, 8. varen, 9. varande
2. att bli, 2. bli, 3. blir, 4. blev, 5. har blivit, 8. bliven, 9. blivande
3. att bita, 2. bit, 3. biter, 4. bet, 5. har bitit, 8. biten, 9. bitande(s)
4. att sova, 2. sov, 3. sover, 4. sov, 5. har sovit, 9. sovande(s)
5. att komma, 2. kom, 3. kommer, 4. kom, 5. har kommit, 8. kommen, 9. kommande(s)
6. att sjunka, 2. sjunk, 3. sjunker, 4. sjönk, 5. har sjunkit, 8. sjunken, 9. sjunkande(s)
7. att hålla, 2. håll, 3. håller, 4. höll, 5. har hållit, 8. hållen, 9. hållande(s)
8. att dra, 2. dra, 3. drar, 4. drog, 5. har dragit, 8. dragen, 9. sovande(s)
9. att skjuta, 2. skjut, 3. skjuter, 4. skjöt, 5. har skjutit, 8. skjuten, 9. skjutande(s)
10. att hänga, 2. häng, 3. hänger, 4. hängde, 5. har hängt, 8. hängd, 9. hängande(s)
11. att bygga, 2. bygg, 3. bygger, 4. byggde, 5. har byggt, 8. byggd, 9. byggande(s)
12. att tycka, 2. tyck, 3. tycker, 4. tyckte, 5. har tyckt, 8. tyckt, 9. tyckande(s)
13. att leva, 2. lev, 3. lever, 4. levde, 5. har levt, 8. levd, 9. levande(s)
14. att veta, 2. vet, 3. vet, 4. visste, 5. har vetat, 9. vetande
15. att kunna, 2. ---, 3. kan, 4. kunde, 5. har kunnat, 9. kunnande
16. att kasta, 2. kasta, 3. kastar, 4. kastade, 5. har kastat, 8. kastad, 9. kastande(s)

fornnordiska

1. wesa, 2. werða, 3. bita, 4. sofa, 5. koma, 6. sinkwa, 7. halda
8. draga, 9. skiúta, 10. hængia, 11. byggwa, 12. þykkia, 13. lifa,
14. wita, 15. kunna, 16. kasta

fornsvenska

1. væra, 2. værdha, 3. bita, 4. sofva, 5. koma, 6. siunka, 7. halda
8. dragha, 9. skiúta, 10. hængia, 11. byggia, 12. thykkia, 13. lifa,
14. vita, 15. kunna, 16. kasta

1. infinitive, 2. imperative, 3. present indicative, 4. imperfect indicative, 5. perfect tense
6. present subjunctive, 7. imperfect subjunctive, 8. past participle, 9. present participle

1. to be, 2. to become, 3. to bite, 4. to sleep, 5. to come,
6. to sink, 7. to hold, 8. to drag, 9. to shoot, 10. to hang, 11. to build,
12. to think, 13. to live, 14. to know, 15. to be able to, 16. to throw

Karta 9. Preteritum av 1:a klassens svaga verb: kastade

- 1. kaste
- 2. kasta
- 3. kásst

maskulinum – femininum - neutrum

en – e – e(tt), två, tre, fy'r

en – en – ett, två, tre, fyra

fämm, säx, sju, å'tt, ni', ti'

fem, sex, sju, åtta, nio, tio

ällev/älv/ä'lv, tólV/tólV, tratta'n/trätta'n, fjortta'n/fjorttn, fämmta'n

elva, tolv, tretton, fjorton, femton

säxta'n, sjöttan, atan/artan, nöttan/nittan, tju'g/tju'gg

sexton, sjutton, arton, nitton, tjuo

fö'rst, anner/a'r, tre'j, fjaa'L, fä'mmt

förste/första – första – första, andre/andra – andra – andra, tredje, fjärde, femte

sjä'tt, sju'nn, åttan, nien/ni'n, tien/ti'n

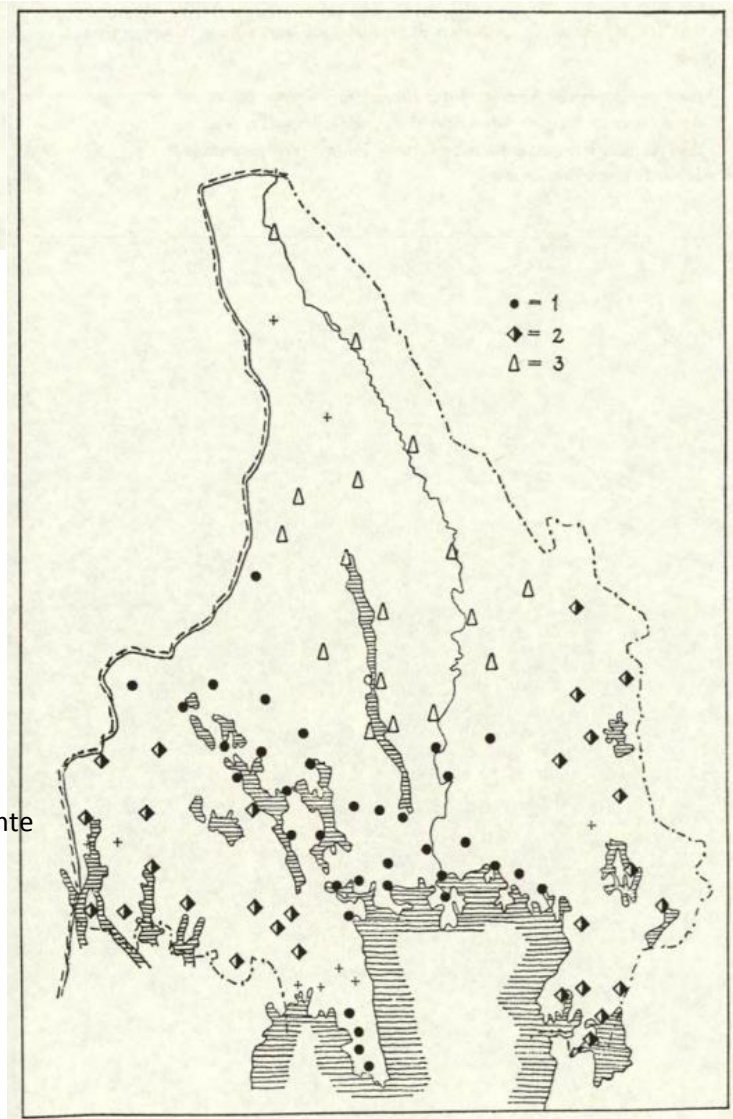
sjätte, sjunde, åttonde, nionde, tionde

ä'llt, tórtt/tóllt, trattn/trättn, fjorttn, fämmtn

elfte, tolfte, trettonde, fjorttonde, femtonde

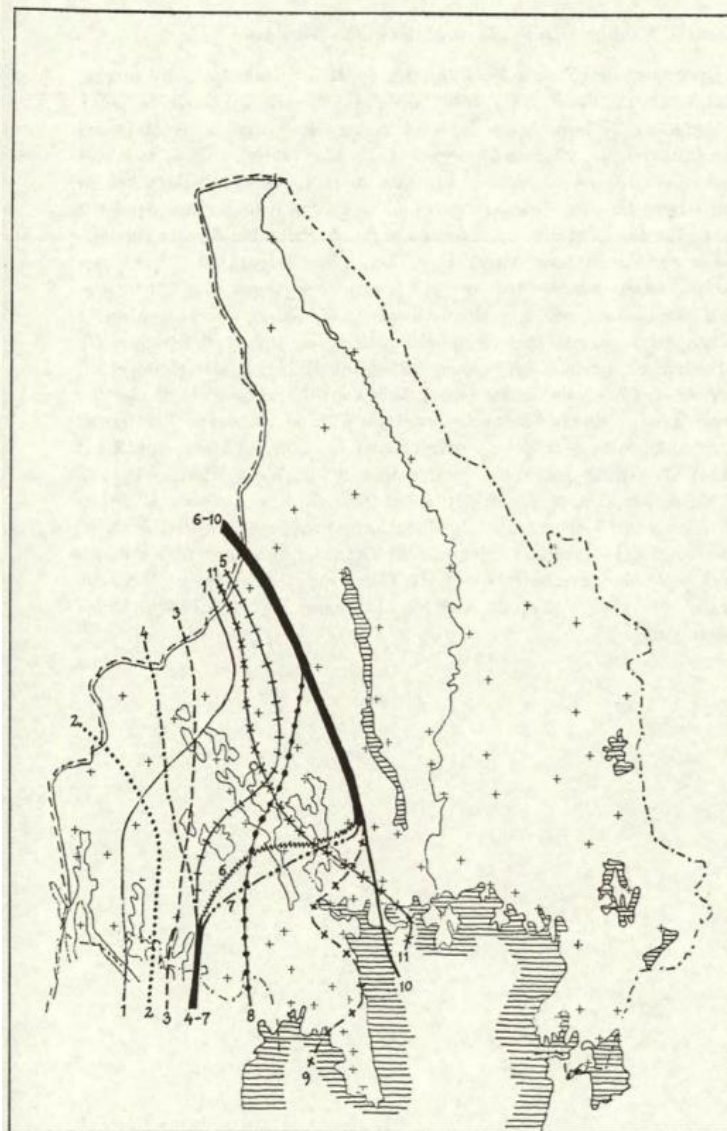
säxtn, sjöttan, atn/artn, nöttan/nittan, tjugen/tjuggen

sextonde, sjuttonde, artonde, nittonde, tjugonde

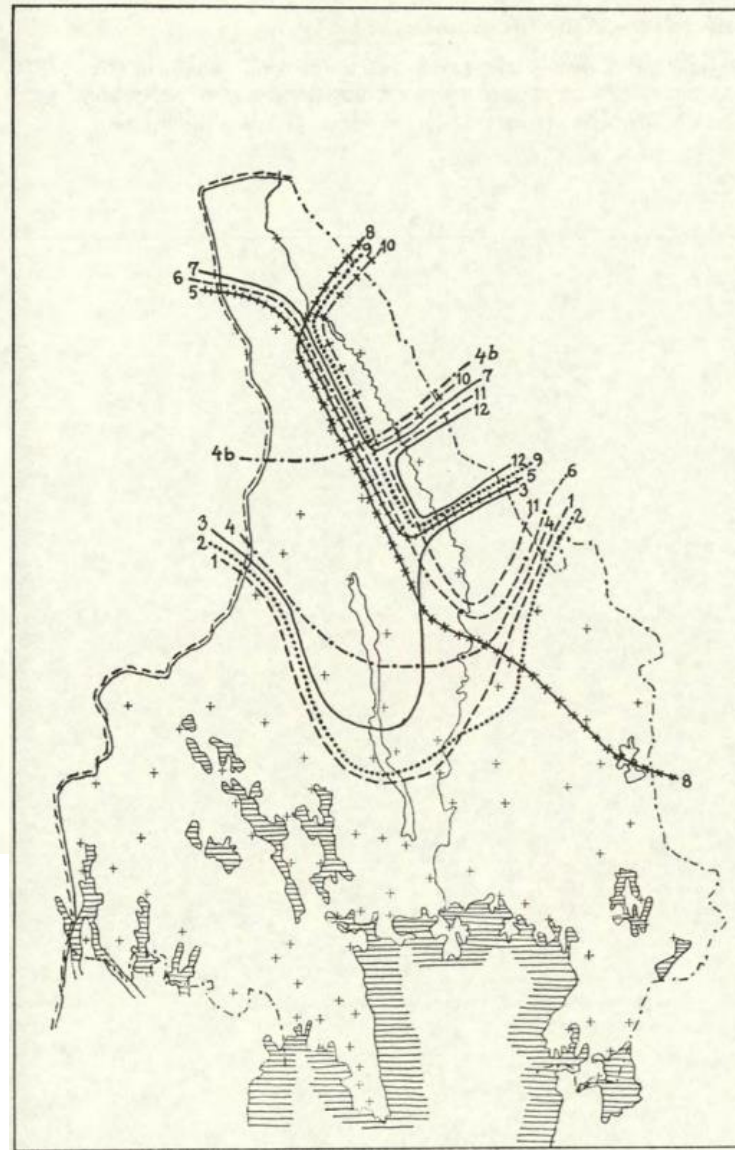
Karta 5. Västliga språksamband i sydvästra Värmland

1. Östlig gräns för vok. *ä* i *färe* (fara, v.). — Om nordlig förekomst se karta 6: 4b. 2. Östlig gräns för *no~nå* (nu, adv.). 3. Östlig gräns för uttalet *blout~blöt, houk~hök* (blöt, hök) m. fl.; jfr sid. 72 f.! 4. Östlig gräns för vok. *o* i *opp* (upp) och assim. *rn > nn* i *bjönn* (björn). 5. Östlig gräns för vok. *o* i *domm* (dum). 6. Östlig gräns för vok. *o* i *romm* (rum). 7. Östlig gräns för vok. *o* i *homle* (humle) och öppet *a* i *tjalke, tjarn, bjälke, jarn* (kälke, tjärn, bjälke, järn). — Betr. genus n. av *tjarn*, se karta 14: 4! 8. Östlig gräns för vok. *ø~s* i *skop* (skåp), pret. *tok~tsk* o. sup. *toke~tske* (tog, tagit), adj.-änd. *-ete*, ung. östl. gräns för *batt* (band, pret. av binda, v.). 9. Östlig gräns för vok. *o* i *skom* (skum, adj.). 10. Östlig gräns för vok. *u* i *gnu* (gno, v.); u-vokal förekommer dessutom i detta ord i S. Finnskoga. 11. Östlig gräns för öppet *a* i *svalē* (svala, sbst.).

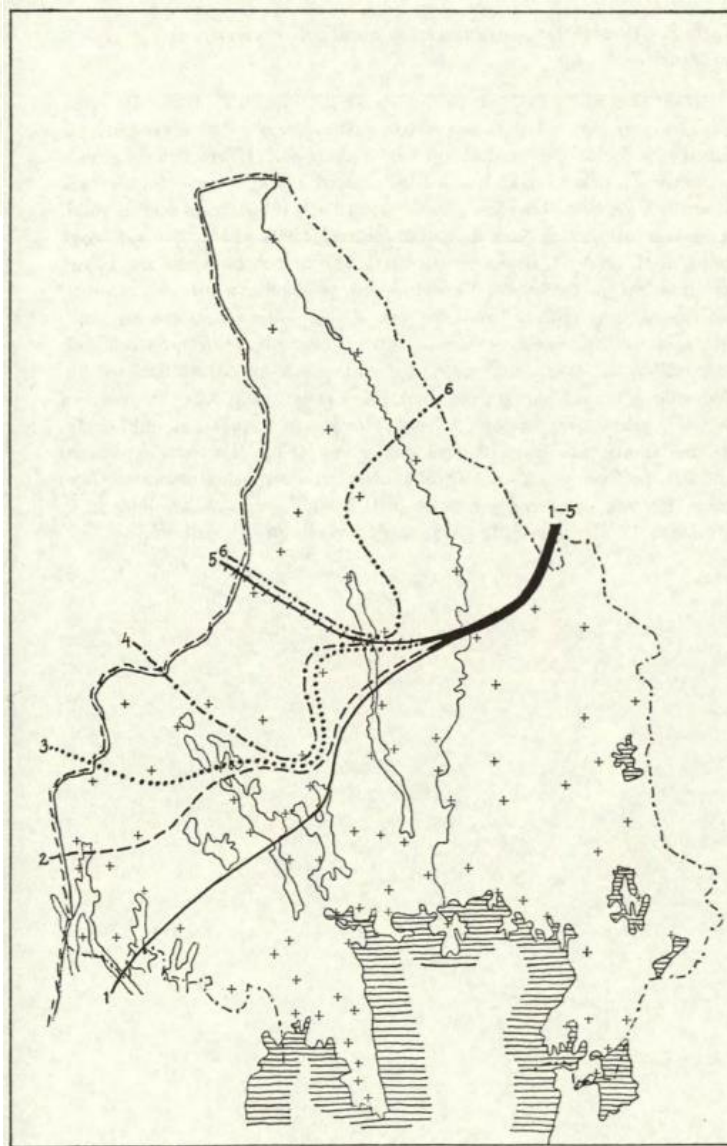
Karta 6. Nordligt orienterade språksamband i Värmland

1. Sydgräns för vok. *ä* i *bjärk* (björk); öppet *a* i *näck*, *bla*, *smal* (nacke, blad, smal); perf. part. *måln*, *källn*, *jagen* (av sv. verben måla, kalla, jaga).
2. Sydgräns för best. sg. n. *tak*~*täk* (taket).
3. Sydgräns för långt *a* i *haver* (havre).
4. Sydgräns för öppet *a* i sbst *aller* (ålder); vok. *i* i *disk*, *disk* (disk, diska); öppet *a* i *tål*, *snår*, *hår* (tala, snara, hare).
- 4b. Sydlig gräns för vok. *ä* i *vår*, *får*, *gän* (vara, fara, garn) och med något sydligare läge ungefärlig nordgräns för skorrande *r*, »västgöta-r» [ʌ].
5. Sydgräns för nordlig förekomst av: uttalet *varri* (varg). *korri* (korg), *bäri* (berg), *föli* (följa), *vänji* (vänja), *hänji* (hånga); vok. *a* i *gal* (gård); övergången *rn* > *n*; t-förslag; förmjukning av *k* och *g*; muljerat *n*; pron. *nér* (eder); övergången *au* > *o* i vissa ord, t. ex. *frogran*; vok. *ø* i sbst. och v. *frøg* (fråga).
6. Sydgräns för utbredningen av: pres. *brinn*, *hugg*, *sitt* (brinner, hugger, sitter); öppet *a* i *svål*, *kåsst*, *fale* (svala, kasta, farlig); lång kons. i ändelsen i best. plur. av sbst., t. ex. *hästänn*~*hästann*, *jettränn*~*jettrann* (hästarna, getterna); användningen av pers. pron. i uttryck som *han Lars*, *ho Marit*; vok. *ä* i *lå* (lada).
7. Sydlig gräns för former som *dynjy*, *byjji* (dynga, bygga).
8. Musikalisk aksentgräns.
9. Sydgräns för vok. *ä* [a] i vissa ställningar; ändelsen *-ä* [-a] i obest. plur. av sbst.; former som *ritji*, *ditji* (rike, dike).
10. Övergång *i* > *e* saknas i ordet *kvist*.
11. Gräns för förekomsten av ändelsen *-an* i best. plur. av neutrala sbst.
12. Gräns för förekomsten av formerna *dynji*, *byjji* (dynga, bygga); Viby-vokaler; obest. sg. mask. *bättji*, *länjtji* (bäck, länk).

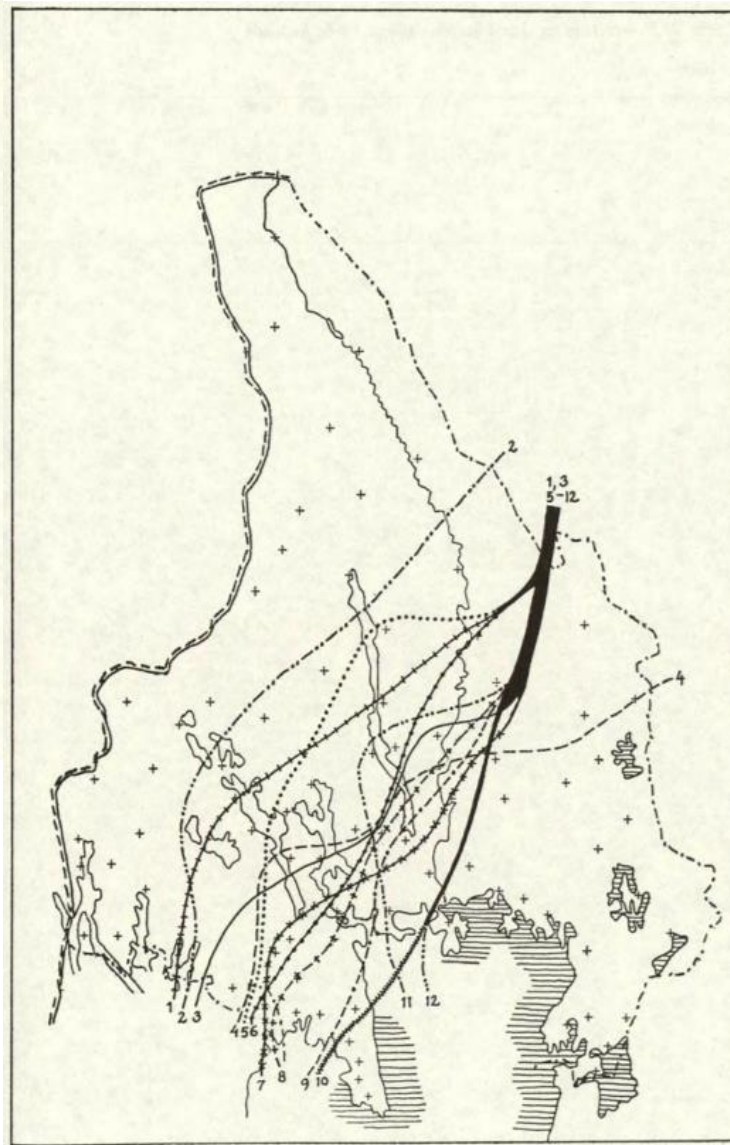
Karta 7. Förmjukning (palatalisering) av k.

Sydgräns för: 1. *styttje* ~ *stýttj* (stykke, n.). 2. *dítje* ~ *dítj*, *ántje* ~ *ántj* (dike, änka). 3. *tjörtje* ~ *tjörtj* ~ *tjörti* (kyrka). 4. *bättjen* (bäcken) — N. Ny: *bättji* (bäck). 5. *rótj*, *mýttj* ~ *myttji* (röka, v., mycket, adv.). 6. *nöttjel* (nyckel).

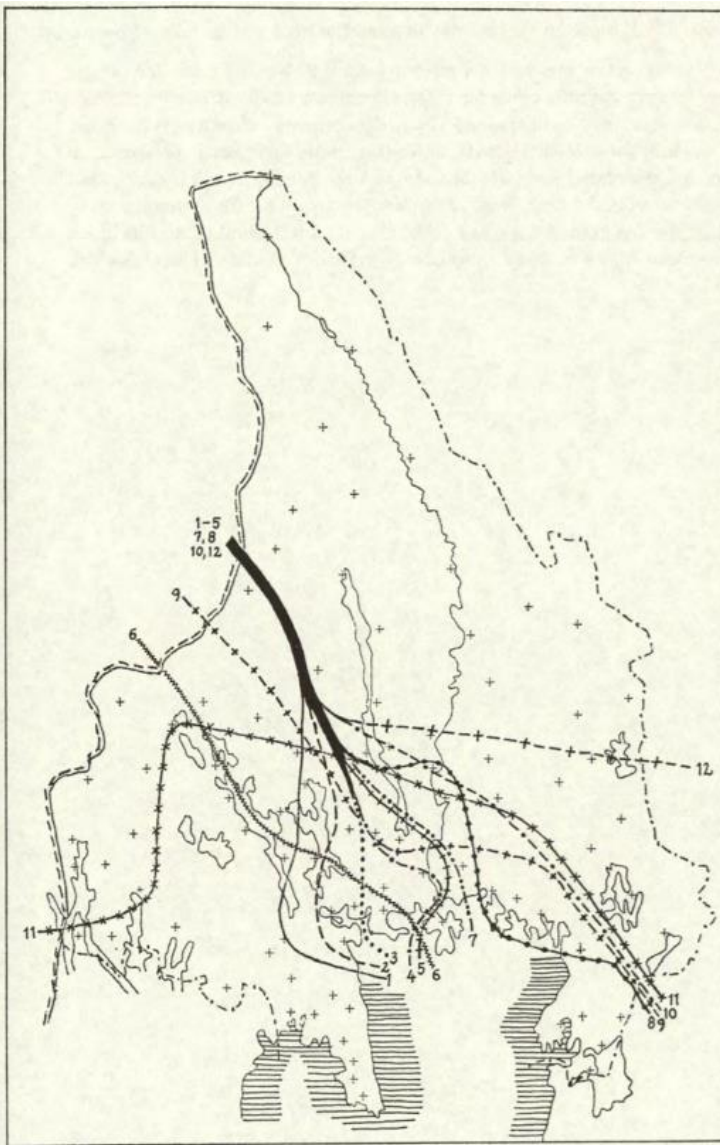
Karta 8. Gränson för utbredningen av nordvästligt orienterade språksamband

1. Gräns mellan västl. *vart* och östl. *ble(v)*; sydöstl. gräns för vok. *u(s)* i *tru~trs* (tro, v.). 2. Gräns mellan västl. *säter* och östl. *sätter* (säter, f. 'fäbod'). 3. Sydöstl. gräns för öppet *a* i *fjåling*, östl. *fjåling* (fjärding, m.). 4. Nordvästl. gräns för änd. *-era* i best. pl. av mask. sbst. — Se närmare härom och om best. pl. av fem. sbst. karta 12 och 13! 5. Gräns mellan västl. *jä~je* och östl. *ja~ja* (jag). 6. Sydöstl. gräns för hårt *g* i *höggd*, *nöggd*, *böggd* (höjd, nöjd, böjd). 7. Gräns mellan västl. *kne*, *tre* och östl. *knä*, *trä*; i stort sett (men något östligare i Vänertrakten) äv. mellan västl. *snu* och östl. *sno* (sno, v.). 8. Sydöstl. gräns för vok. *ä* i *jår~järe* (göra) och adj.-änd. *-all*, t. ex. *blåsall*, *motall*. 9. Gräns mellan västl. *hor*, *holl(e)s*, *hø* och östl. *var*, *vall(e)s*, *va* (var, hur, vad); ung. östl. gräns för adj.-suffixet *-ot*. 10. Sydöstlig gräns för hårt *g* i *gök*, östl. *jök*. 11. Sydöstlig gräns för vok. *s* i *høl*, *kol*, *gubb(e)*, *rsg*, *stabb(e)*, *smål(e)*, *dræck(e)* m. fl. (hål, kol, gubbe, råg, stubbe, smula, druckit). 12. Sydöstlig gräns för öppet *a* i *mark(e)~martj* (märke), prefixet *u-* i t. ex. *ulik* (olik) och (ungefärlig och sammanfattande) gräns för vok. *a* eller *e* gentemot östl. *å* i *fåll*, *vålla*, *hålla*, *ålder* m. fl. (jfr karta 17: 1!); ungefärlig gräns mellan västl. *da* och östl. *då*.

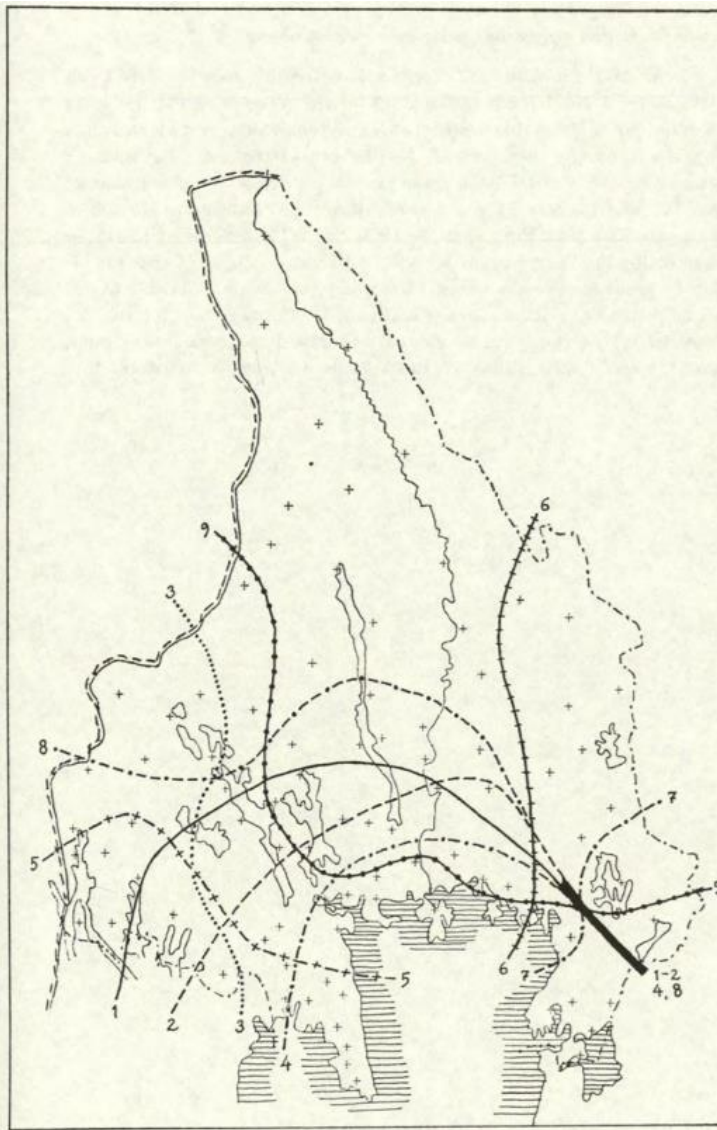
Karta 14. Götiska språksamband från syd-sydväst

1. Nordöstlig gräns för vok. *s* i *hørde*, *tjørde* (hörde, körde) m. fl.;
2. Nordöstlig gräns för vok. *ō* i *ōx* (yxa), ung. gräns för *ō* i *bōxer* (byxor), d:o för *a* i *harre* (herre) m. fl.;
3. Nordöstlig gräns för bindevok. *-e-* i t. ex. *tjörketorn* (kyrktorn), vok. *ä* i v. *väre* (vara — Om nordlig förekomst se karta 6: 4b), äv. ung. västlig gräns för part. *dräjjen*~*drejjen*, *täjjen*~*tejjen* (dragen, tagen).
4. Nordöstlig gräns för genus neutr. i sbst. *tjärn*. — Om uttalet *tjarn* se karta 5: 7!
5. Nordöstlig gräns för vok. *ø* i *solde* (sålde).
6. Nordöstlig gräns för vok. *e* i *sprenge* (springa, v.).
7. Nordöstlig gräns för enarådande uttal *schl* av *sl* i uddjud, t. ex. *schlø* (slå, v.) och omljudd plur. *täller* (av tall, sbst.), som dock träffas äv. något östligare i Vänerområdet.
8. Nordöstlig gräns för vok. *ō* i *mōen*, *mōet*, o. dyl. (mycken, mycket).
9. Nordöstlig gräns för vok. *ō* i *störke* (styrka, f.).
10. Nordöstlig gräns för vok. *ō* i *hölle* (hylla, f.) och *e* i *jeft* (gift av v. gifta).
11. Nordöstlig gräns för vok. *ō* i *töcke* (tycka) och *stöcke* (stycke).
12. Nordöstlig gräns för vok. *e* i *sette* (sitta).

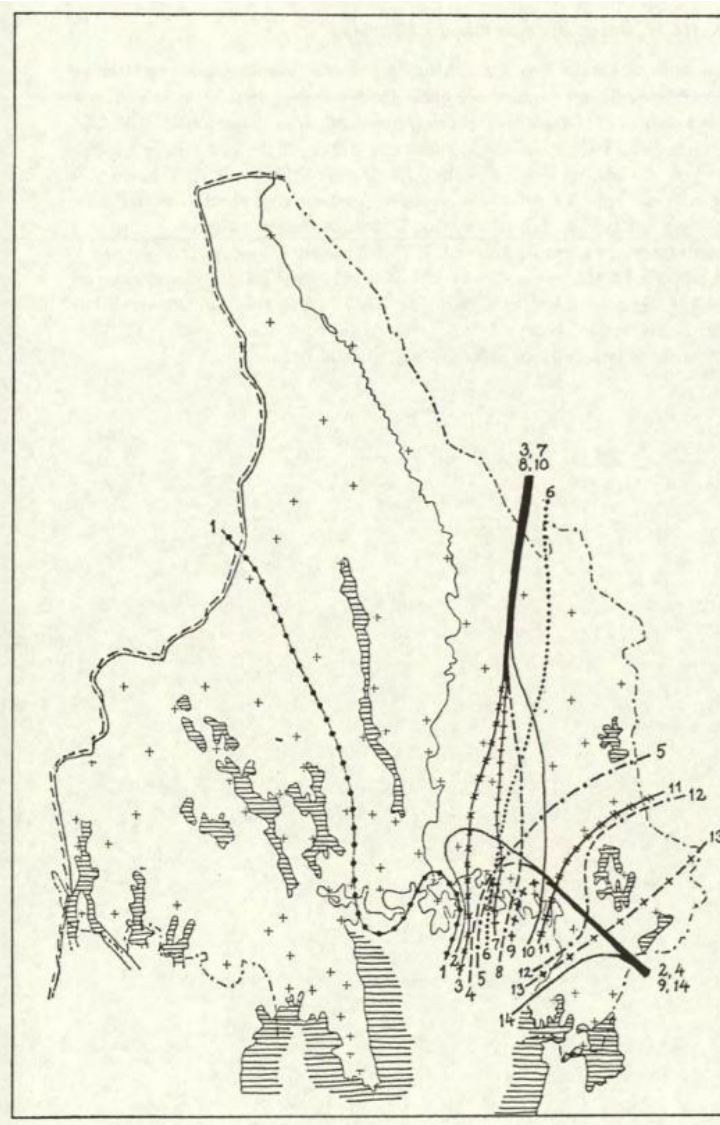
Karta 15. Västgötska språksamband huvudsakligen sydligt kring Vänern

1. Nordlig gräns för vok. *ö* i *töckte* (tyckte);
2. Nordlig gräns för uttalet *stove* (stuga);
3. Östlig gräns för västlig förekomst av tjockt *l* i *viåle* (vila, v.);
4. Nordlig gräns för participformer på *-at -ad* av 1:a kl. svaga v., t. ex. *målat* ~ *målad* (målad);
5. Nordlig gräns för västlig förekomst av vok. *å* i *tång*, *lång*, *gång*. Jfr följande!
6. Ung. västlig gräns för östlig förekomst av vok. *å* i *tång*, *lång*, *gång*. Jfr föregående och noggrannare karta 16!
7. Nordlig gräns för tjockt *l* i *viåle* (vila, v.). Jfr 3 ovan!
8. Nordlig gräns för vok. *o* i *tjock*.
9. Nordlig och östlig gräns för dentalt *l* i adj. *gammal*.

Karta 16. Östligt orienterade västgötska språksamband

1. Västlig gräns för skorrande *r* (»västgöta-*r*»); nordlig gräns se sid. 98 f. och karta 6: 4 b; 2. Nordlig och västlig gräns för vok. *o* i *oggle* (uggla); 3. Västlig gräns för vok. *å* i *bånn* (band, sbst.); 4. Nordlig och västlig gräns för vok. *o* i *glogg*, *togge*, (glugg, tugga, v.); 5. Nordlig och västlig gräns för vok. *å* i *dåmme* (damma, v.); 6. Västlig gräns för vok. *å* i *dåmm* och *kåmm* (damm, kam); 7. Västlig gräns för vok. *å* i *hånn* (hand); 8. Västlig gräns för vok. *å* i *ånn*, *gång*, *lång* (and, gång, lång). — Jfr äv. karta 15! 9. Nordlig gräns för *sa* (ska, skall); 10. Västlig gräns för vok. *å* i *tång*. — Jfr äv. karta 15! 11. Nordlig gräns för slutet *a* i *tagg*. 12. Nordlig gräns för vok. *å* i *sånn* (sand) och tjockt *l* i *vile* (vila, v.). — Jfr karta 15! 13. Nordlig gräns för vok. *å* i *låmm* (lamm); 14. Nordlig gräns för vok. *å* i *brånn*, *rånn*, *grånn* (brand, rand, grand), vok. *e* i *stelle* (stilla) och kvarstående *-t* i best. sg. n. *taket* m. fl.

Karta 17. Östliga språksamband i Värmland

Linjerna på kartan anger ungefärliga gränser för utbredningen åt väster av i Värmland östligt lokaliserade språkliga företeelser, nämligen: 1. Vok. *y* i *synn* (synd), *i* i *himmel*, *timmer* och (något östligare i Vänerområdet) *å* i *åller* (ålder), *fäll*, *hålle*, *vålle*, m. fl. (jfr karta 8: 12!). 2. Vok. *ä* i *märj* (märg). 3. Vok. *å* i *vårte* (vårta). 4. Vok. *å* i *hål*, *svål* (hård, svål). 5. Vok. *ä* i *jäle* (gårde). 6. Vok. *ä* i *värst* (här avses en kontinuerlig, obruten utbredning; växling mellan *-ä-* och *-a-* träffas flerstädes längre västerut och även i nordvästra och norra Värmland). 7. Vok. *ä* i *ärter*. 8. Vok. *ä* i *ärve* (ärva, v.). 9. Öppet *a* i *backe* (västl. slutet *a*). 10. Vok. *i* i *liste* (lista, f.), *y* i *syster* och *å* i *bäck* (bock m. — västl. uttal *bock*). 11. Vok. *i* i *fisk*, *kvist* (undantagsvis har äv. Dalby uttalet *kvist*) och vok. *y* i *nytti* (nyttig), *nyckel*, *syskon*. 12. Vok. *i* i *miste* (mista, v.) och vok. *y* i *bytte* (bytta, f.).

